

چند تلگراف تاریخی از عین الدوله

به

والی فارس

تلگرافاتی که اینک از نظر خوانندگان ارجمند می‌گذرد از جانب عبدالمجید میرزا ملقب به عین الدوله در سالهای ۱۳۲۳ و ۱۳۲۴ هجری قمری به والی فارس مخابره شده است. بررسی دقیق این اسناد چگونگی نظم و امنیت، نحوه زیست مردم، تعدیات حکام و زورمندان، اختلافات طبقاتی، نحوه اخذ مالیات از مردم، عدم استقرار امنیت در راهها و نقاط دور افتاده، قدرت یافتن روحانیون نحوه صدور دستورات به حکام ولایات، چگونگی وضع ارتش ایران، حقوق سربازان قزاق، نحوه تفویض اختیار، خط مشی کار استانداران در مورد اداره استان، وضع عشایر، چگونگی

از

سرطان محمد کشمیر

(فوق لیسانسیه در تاریخ)

اداره گمرکات کشور و نبودن کنترل صحیحی در مرزها، ورود غیر مجاز اسلحه و مهمات توسط سوداگران برای عشایر مملکت، وضع املاک، نحوه صدور دستورات به حکام ولایات و صدها موضوع دیگر را بخوبی آشکار مینماید و هربرگی از آن به گوشه‌ای از اوضاع اجتماعی و اداری کشور ما در آغاز انقلاب مشروطیت روشنی‌ها می‌افکند، زیرا رویدادهای واقعی را در آن زمان بخصوص بما نشان میدهد و در نتیجه قضاوت را بر پایه صحیحی استوار میسازد. در اینجا از آقای حسنعلی غفاری که این اسناد ارزنده را در اختیار ما گذارده‌اند سپاسگزاری مینمایم و قبل از درج آنها لازمست مختصری نیز درباره زندگی عین‌الدوله، شخصی که قبل و بعد از مشروطیت چندین بار به نخست وزیری ایران رسیده است یاد شود. چون در اینجا مقصود بیان وقایع زندگی خصوصی و سیاسی عین‌الدوله نمی‌باشد لذا برای آشنائی بیشتر خوانندگان محترم شرح حال او فهرست‌وار بیان می‌شود.

کرونولوژی زندگی سلطان عبدالمجید میرزا ملقب به عین‌الدوله که بعداً نیز لقب اتابک اعظم بوی داده شد بقرار زیر است.

۱۲۶۱ هجری قمری - در طهران متولد شد پدرش احمد میرزا عضدالدوله پسر فتحعلیشاه قاجار میباشد در نتیجه وی نوه فتحعلیشاه است.

۱۲۸۱ هجری قمری - به آذربایجان رفت و در آنجا به مظفرالدین میرزا که در آن زمان ولیعهد ایران بود معرفی شد.

۱- برای آگاهی بیشتر از زندگی عین‌الدوله به کتاب عین‌الدوله و رژیم مشروطه نوشته آقای مهدی داودی مراجعه شود.

۱۲۸۹ هجری قمری - دختر مظفر الدین میرزا رابزنی گرفت و داماد ولیعهد ایران گردید .

۱۳۰۷ هجری قمری - به حکومت شهرهای ارومیه (رضائیه) خوی، میانه و ساوجبلاغ منصوب شد .

۱۳۰۸ هجری قمری - به پیش نهاد ولیعهد، ناصرالدین شاه بوی لقب «عین الدوله» و درجه «امیر تومانی» داد .

۱۳۰۹ هجری قمری - بسمت پیشکاری ولایتعهد انتخاب گردید .

۱۳۱۴ هجری قمری - بعد از بسطنت رسیدن مظفرالدین شاه شغل امیر آخوری را پذیرفت .

۱۳۱۴ هجری قمری - حاکم مازندران شد ولی بعد از مدت کوتاهی از کار کناره گرفت .

۱۳۱۶ هجری قمری - به حکومت تهران منصوب شد .

۱۳۱۷ هجری قمری - والی لرستان و خوزستان شد .

۱۳۱۸ هجری قمری - بطهران احضار گردید و مجدداً حکومت این شهر بوی سپرده شد .

۱۳۲۱ هجری قمری - وزیر امور داخله گردید .

۱۳۲۱ هجری قمری - نخست وزیر ایران شد .

۱۳۲۳ هجری قمری - مظفرالدین شاه بوی لقب «آتابك اعظم» داد .

۱۳۲۴ هجری قمری - بر اثر فشار آزادیخواهان مجبور گردید که از نخست-
وزیری استعفاء دهد .

۱۳۲۶ هجری قمری - بعد از اینکه مدت دو سال در فریمان خراسان اقامت
داشت توسط محمدعلیشاه بطهران احضار و والی آذربایجان شد .

۱۳۲۷ هجری قمری - بعد از نبرد شدید مجاهدین در آذربایجان مجبور
گردید استعفاء دهد .

۱۳۲۹ هجری قمری - مجدداً بحکومت آذربایجان منصوب شد .

۱۳۳۱ هجری قمری - در کابینه میرزا محمد علیخان علاء السلطنه بسمت
وزیر امور داخله منصوب میشود .

۱۳۳۲ هجری قمری - به نخست وزیری ایران میرسد .

۱۳۳۳ هجری قمری - بر اثر استیضاحی که در مجلس انجام میشود مجبور
می گردد بعد از هشت ماه صدارت از کار کناره گیری کند .

۱۳۳۴ هجری قمری - در کابینه مستوفی الممالک بسمت وزیر مشاور
بکار مشغول می شود .

۱۳۳۶ هجری قمری - مجدداً نخست وزیر میشود .

۱۳۳۶ هجری قمری - از کار کناره گیری میکند .

۱۳۳۷ هجری قمری - بحکومت آذربایجان انتخاب میشود ولی عملاً در این
مورد اقدامی نمی کند .

۱۳۳۹ هجری قمری - در کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ شمسی بازداشت و زندانی می‌شود ولی بعد از یک هفته آزاد شده و احمد شاه او را احضار و از او استمالت میکند .

۱۳۴۶ هجری قمری - بیمار و بستری گردیده و درمیگذرد و در جوار حضرت عبدالعظیم بخاک سپرده می‌شود .

در مورد انتخاب وزیر برای وزارت تجارت

بعموم حکام ولایات مخابره شود . چون امر وزارت تجارت بموجب حسن انتخاب ذات اقدس ملوکانه روحانفداه بحضرت مستطاب اشرف ارفع امجد اسعد و الاسرکار شاهزاده حاجی سیف الدوله دام اجلاله واگذار گردیده حسب الامر اقدس اعلی ابلاغ میشود که از این تاریخ ببعد کلیه امورات وزارت جلیله تجارت را به حضرت معزی الیه رجوع نموده بر حسب او امر مؤکد بندگان اعلی حضرت اقدس همایونی روحانفداه نسبت بمأمورین و نمایندگان وزارت تجارت نهایت تقویت و محبت بعمل آورده اسباب پیشرفت مقاصد علیه شاهانه روحانفداه را از هر جهت فراهم و رجوع این کار را بحضرت معزی الیه بعموم تجار اعلام و ابلاغ نمایند . سلطان عبدالمجید .

در مورد انتخاب وزیر برای وزارت جنگ

حکام ولایات بغیر عنوان و روابط تلگراف شود . باقتضای توجهات تامه که همیشه از جانب سنی الجوانب بندگان اعلی حضرت اقدس همایون شاهنشاهی روحانفداه در عمل نظام و ترتیب این اداره قشون مبذول است در این موقع که اراده علیه ملوکانه به تکمیل اصلاحات نظامی علاقه فرموده بحسن انتخاب ملوکانه شغل وزارت جلیله جنگ را در کمال اقتدار و استقلال از افواج و سواره و قورخانه و توپخانه و ذخیره و مخزن و اصطبل توپخانه و اداره وزارت

لشکر بعهده بندگان حضرت ذی شوکت اسعد ارفع افخم امجد اکرم والا شاهنشاهزاده اعظم آقای نایب السلطنه امیر کبیر وزیر جنگ مرحمت وواگذار فرمودند و این است بر حسب امر قدر قدر مبارک ابلاغ میشود که از این تاریخ امورات نظامی کلیه و بلا استثناء رجوع بشخص حضرت مستطاب معظم دانسته کلیه مطالب راجع به قشون را حضور مبارک حضرت معظم عرض و اظهار و این موهبت ملوکانه را به عموم طبقات نظام ابلاغ و اعلام نمائید . سلطان عبدالمجید.

در مورد وارد نمودن اسلحه و مهمات و فروختن آنها به عشایر

جناب مستطاب اجل افخم آقای وزیر مخصوص دام اقباله . در ضمن اخبار تلگرافی بهبهان بعرض خاکپای مهر اعتلای مبارک اقدس ملوکانه روحانفاده رسید ، تجار آنجا از طرف بنادر معشور و رامهرمز درخفا تفنگ و فشنگ وارد کرده بالوار کوه کیلویه به قیمت گزاف فروخته در عوض روغن و گوسفند خریداری نموده به کویت و بحرین حمل کرده موجب گرانی روغن و گوشت شده است . حسب الامر اکیداً مقرر است که تفصیل این فقره چیست البته بحکومت بهبهان قدغن اکید نمائید جلوگیری از این حرکات تجار نموده نگذارند تفنگ و اسلحه وارد نمایند و از حمل روغن و گوسفند بخارجهم ممانعت کرده تلگراف التزام بگیری که دیگر روغن و گوسفند بخارجهم نکرده اسباب ترقی روغن و گوشت را فراهم نکنند و نتیجه اقدامات را در این باب اطلاع دهید .

بعرض برسد ، در اینجا هم باده گمرک ابلاغ شد که بمباشری گمرکی اینجا تلگراف نمایند مراقبت کامل در این باب نموده نگذارند اسلحه وارد شود و اگر کسی وارد کرده باشد بر حسب حکم کلیه ضبط نمائید.

سلطان عبدالمجید

در مورد شورش بهبهان

جناب مستطاب اجل اکرم آقای وزیر مخصوص دام اقباله . دیشب بر حسب تلگراف حاکم بهبهان شرحی بجناب مستطاب عالی تلگراف کردم ولسی از قرار راپورت تلگرافی که امروز رسیده است معلوم میشود قتل نایب فوج فدوی و این اغتشاش بهبهان تمام از سوء تدبیر حاکم قبل بوده و به بهادر دیوانی و حسین قلیخان از تعدیات حکومت منتظلم و در تلگرافخانه بستی شده اند . شهر بهبهان را بتوپ بسته و چند تیرشلیک کرده اهالی هم از این وحشت عموماً در تلگرافخانه متحصن هستند . البته مطابق همین راپورت بجناب عالی هم اطلاع داده اند و مستحضر شده اید ، چون این حرکت حکومت بهبهان خیلی بیقاعده بوده لازمست بوصول این تلگراف او را بشیراز احضار کرده و تحقیقات لازمه بعمل آورده اهالی راهم اطمینان بدهید که بمنازل خودشان برگردند و به بهادر دیوانی هم تلگراف کنید که مردم را ساکت نموده خودش مراقب نظم بهبهان باشد که اگر تا ورود حکومت جدید بی نظمی واقع شود شخص او مسئول خواهد بود . قاتل نایب فوج فدوی هم هر کس بوده است بساید گرفتار و تحت الحفظ بشیراز فرستاده شود . تلگراف من باینجا رسیده بود که تلگراف رمز جناب عالی هم در این باب رسید . عطاءالدوله را که برای حکومت بهبهان مأمور کرده اید بسیار خوب بوده است . در امر مالیات هم البته مطمئن شده و ترتیبی داده اید که به بابت مالیات امسال و سال نو از هر جهت اطمینان حاصل باشد .

عظام الملك راهم خیلی زود بشیراز بخواهید و تحقیق کنید چه علت داشته است برای تظلمات رعیت این اغتشاش و حرکت بیقاعده از او بروز کرده فرضاً اگر رعیت شکایت داشته باشد فکر جلو گیری و شلیک توپ و این حرکات بی معنی چه بوده بهر حال باید مواخذه سخت از عظام الملك بشود و هر تعدیکه از او برعیت شده باید بدون ملاحظه رسیدگی کرده تعدیات وارده را برعیت

مسترد دارید . در عمل عطاءالدوله هم چون حال او معلوم است بهتر این بود ترتیب صحیحی در عمل مالیات میدادید که یا بگرفتن ضامن معتبر یا فرستادن یکنفر مأمور مخصوص برای عمل مالیات اطمینان کامل حاصل شود و البته این نکته را از نظر وقت خلع نکنید . سلطان عبدالمجید

در مورد مراقبت از املاک

توسط نواب صفدر میرزای عطاءالسلطنه . جناب مستطاب اجل اکرم افخم آقای وزیر مخصوص دام اقباله . مکرر در رعایت اداره و مراقبت املاک متعلقه به حضرت مستطاب اشرف ارفع امنع و الا شاهزاده معظم آقای شعاع السلطنه دامت شوکته بیجناب مستطاب عالی تأکید و سفارش شده است باز هم توصیه میکنم که در این منتخب میل باطنی من این است که توجه مخصوص داشته باشید و محظورات رافع کرده خاطر مبارک ایشان را قرین آسایش و اطمینان فرمایند . نواب صفدر میرزا عطاء السلطنه که از طرف حضرت معظم الیه دخیل و مأمور سرپرستی است باید مورد مهربانی و همراهی جناب مستطاب عالی باشد و از مراتب نگرانی خاطر ایشان رافع فرمائید . چهار نفر قزاق هم به صفدر میرزای عطاء السلطنه بدهید که در بعضی کارها با او همراه باشند . سلطان عبدالمجید .

در مورد تصرف املاک توسط اسماعیل خان شبانکاره و شرارتهای او

جناب مستطاب اجل اکرم آقای وزیر مخصوص دام اقباله . از قراریکه بعرض خاکپای جواهر آسای اقدس ملوکانه روحانفاده رسیده اسمعیل خان شبانکاره بنای شرارت گذاشته و تا بحال ملک شبانکاره را که بملکیت حضرت مستطاب اشرف ارفع اسعد افخم و الا شاهنشاهزاده اعظم آقای شعاع السلطنه دامت شوکته واگذار شده است بتصرف کار گزاران حضرت معظم له نداده و این اوقات که با غضنفرالدوله مشغول زدو خورد شده است سیاق کارهای خالصه داده و فعلا ملک طلق حضرت اقدس اشرف و الا آقای شعاع السلطنه است . این

خودسری و شرارت اسماعیل خان در این موضع برای او نتیجه خوب نخواهد داشت البته باید بهر کس مقرر میفرمائید آنجا را واگذار نمایند. هر گاه اسماعیل خان مثل سایر رعایای دشتستان سرتمکین و اطاعت پیش آورد و نزد صدیق الممالک برود و موافق دستور العمل او دست از شرارت برداشته به کار رعیتی مشغول شود مورد مرحمت حضرت معظم له واقع خواهد شد و برای حضرت اقدس و الا هم البته در هر نقطه مباشر متقن و کاردان بسا کفایت لازم است و از او همه طور نگاهداری بفرمایند و اگر باز بخیالات واهی تمرود مخالفت را موقوف نکنند و از حضرت معظم له اظهار شکایتی شود صریحاً مینویسم بدریابگی و وصولت الدوله نوشته خواهد شد که جزای او را بدهند و این مسئله را هم باید بدانند که در مقابل تمرود و طغیان دولت از هیچ گونه تنبیه و سیاست صرف نظر نخواهد کرد و جان و مال و هستی او کلیتاً در معرض خطر خواهد بود. همین تلگراف را با مأمور مخصوص بفرستید به بیند و زودتر بطوریکه نوشته ام تکلیف خود را بدانند و بیش از این بخیالات بی معنی اسباب زحمتی برای خود فراهم نکنند. منتظرم که هر چه زودتر جنابعالی در این باب اقدام کرده نتیجه هر چه شد اطلاع دهید که بعرض برسد. سلطان عبدالمجید

در مورد شکایت یکی از اهالی فارس و دادن دستورات لازم برای رفع آن

جناب مستطاب اجل اکرم آقای وزیر مخصوص دام آقباله. شرحی که در مسئله حاج تقی دارابی بموسط مستطاب اجل اکرم اقبال الدوله تلگراف کرده بود دیدیم در این باب تلگرافی هم عطاء السلطنه بحضرت مستطاب اشرف اسعد ارفع افخم و الابندگان شاهنشاهزاده اعظم آقای شعاع السلطنه دامت شوکته عرض کرده است که عین آن را بجنابعالی می نویسم خانه زاد در این جهت معطل و مفتضح نفرمائید با این ترتیبات که مشاهده میشود ابدأ حضرت اقدس و الا صاحب ملک نخواهید شد حاجی تقی دارابی را دیشب در شهر نصرالدوله گرفته و هزار چوب زده مغلولابد اراب فرستاده صریحاً مانع از

تصرف املاک است و جناب وزیر هم از هر جهت با او همراهی میفرمایند در این صورت خانه زاد کجابر و چه طور بروم اجازه بفرمائید بآستان مبارک شرفیاب شوم خانه زاد صفدر .

اگر چه در این موارد هر چه جنابعالی بگوئید بیشتر از راپورت های دیگر محل اعتماد من است اما در صورتی که این واقعه مطابق همین راپورت عطاء - السلطنه باشد و بدخالت نصرالدوله این کار واقع شده باشد این مطلب با آنچه سابقاً بجنابعالی توصیه شده و با ابتکاری که از جنابعالی در نظم املاک و آسایش کسان حضرت معظم له دارم خیلی منافات دارد . بالفرض اگر حاجی تقی عرب هم باشد و باین عنوان نصرالدوله او را محکوم تنبیه کرده است باز بسیار کار بی رویه بوده چرا که اولاً ممکن است این شخص سابقاً جزو ایل عرب بوده و حالا رعیت ملک خالصه شده است فقط باین عنوان تنبیه او صحیح نبوده ثانیاً بر فرض لزوم تنبیه صاحب حکم شما هستی و نصرالدوله چرا باید اینطور جرأت و جسارت کرده باشد و [ناخوانا] تأدیب او را خودتان شخصاً یا بوسیله عطاء السلطنه میگردید بهتر بود ثالثاً در تفحص حال این قبیل اشخاص نصرالدوله و مردمان مفروض هر چه بگویند قابل تصدیق نیست باید جنابعالی تحقیق و تتبع کنید که یک همچو اقدام بی رویه که اسباب زحمت خودتان میشود اتفاق نیفتد .

بهر حال چون جنابعالی را طالب آسایش کسان حضرت معظم له و یا خودم هم خیال میدانم اولاً یک توجه دقیق از جنابعالی بدون هیچ ملاحظات دور و دراز میخواهم که جداً و حتماً قرار آسایش خیال بندگان حضرت معظم که مستلزم رضای خاطر من است بدهید ثانیاً حاجی تقی را قدغن نمائید نصرالدوله به عطاء السلطنه تسلیم کند و طوری نشود که اسباب بهانه برای مباشرین حضرت معظم فراهم کرده و چون نصرالدوله در این مقدمه کار صحیحی نکرده و بودن او و سالار السلطان با کمال مرافق العاده بآنها متغیر خواهد کرد بوصول این تلگراف هر دو را به طهران روانه کنید که بهیچوجه بودن آنها در فارس مقتضی نیست و در کار املاک حضرت اقدس اشرف و الا هم این مسئله را خاطر نشان

کنید که ترتیب این املاک بکلی تغییر ناپذیر و در هر حکم و هر قرارداد این خالصه‌جات با سایر خالصه‌جات خریداری مردم حکم واحد خواهد داشت جناب اقبال الدوله هم تلگرافی کرده‌اند و مطلع خواهید شد سلطان عبدالمجید .

در مورد واگذاری اختیار برای پیشرفت امور ایالتی

جناب مستطاب اجلا کرم امجد آقای وزیر مخصوص دام اقباله. اگرچه شرح رضامندی خودم را از حسن اقدامات مکرر اظهار کرده‌ام و میدانید با آن عالم محبت و اتحاد تا صدور صد پیشرفت کار و استقلال جنابعالی را همیشه در مد نظر دارم باز تجدید مزید اطمینان خاطر شریف را در مساعدت و تقویت خود و مشمول مراحم ذات اقدس همایون ملوکانه روحانفداه لازم دیده‌ام جملاً می‌نویسم و همانطور که از بدو ورود بمقر ایالت تا کنون تمام رفتار و اعمال خودتان را مطابق نیت مقدسه همایونی و دستورالعملهای حضوری من قرار داده‌اید بعد از اینهم باید بسا کمال اطمینان و استظهار بمراحم دولت کارهای خودمان را مرتب داشته و در نهایت استقلال هر کس را منشاء فساد بدانید تنبیه و تأدیب کرده در امورات محلی و وصول مالیات و ترتیبات صحیحه در مطلق کارهای ایالتی با امیدواری و دلگرمی تمام مشغول تکالیف خودتان باشید و مطمئناً بدانید که از جانب سنی الجوانب اقدس همایونی روحانفداه و هم از طرف من اعلی در چه تقویت و همراهی نسبت بجنابعالی مبدول خواهد شد و چون شخصاً جنابعالی را طالب نظم و مایل پیشرفت خدمت دولت میدانم قطع دارم که در این مأموریت با تقویتی که از این طرف کاملاً بجنابعالی خواهد شد کارهای آنجا را بروجه صحیح منظم و از هر جهت در خاکپای جواهر آسای همایون روحانفداه روسفید خواهید بود. سلطان عبدالمجید.

در مورد رسیدگی به شکایت تعدادی از اهالی

جناب مستطاب اجل اکرم افخم آقای وزیر مخصوص دام اقباله . مطابق صورتیکه عارضین کلاته کبودان انارک و عروسان چاه خشک داده و همه روزه در دار الخلافه متظلمند قریب سه هزار تومان مال آنها را سارقین چهار راهی بسرقت برده و تا بحال استرداد نشده است مراتب از جناب جلالتمآب سردار فیروز تحقیق شد جواب دادند جزو اموالی که استرداد شده مال حضرات کلاته کبودان انارک نبوده است و جناب جلالتمآب قوام الملک میگویند دور نیست جناب نصرالدوله در آنجا پرداخته باشد و عرض عارضین مزبوره این است که سارقین مزبوره فعلا در حبس جناب نصرالدوله و تمام هستی آنها را خود نصرالدوله غارت کرده است. البته جنابعالی از نصرالدوله مطالبه کرده‌سند بخواهید اگر این مال را رد کرده و سند در دست دارد عین سند را گرفته بفرستید و الا زود اطلاع دهید و همچنین در باب هفده نفر شتر مسروقه حاجی محمد تقی مازاد که سارق احمد قلیخان عرب بوده و سه نفر از شترهای مزبوره استرداد شده و چهارده نفر آن باقی است اگر نصرالدوله سندی دارند که چهارده نفر آن را هم رد کرده باشند البته سند آنها گرفته بفرستید و الا مراتب را زود اطلاع دهید که صاحبان مال خیلی اسباب زحمت شده‌اند. سلطان عبدالمجید.

در مورد راهزنی در راه شهر از ، بوشهر

جناب مستطاب اجل اکرم افخم آقای وزیر مخصوص دام اقباله در ضمن اخبار تلگرافی بعرض خاکپای جواهر آسای مبارک اقدس ملوکانه روحانفداه رسید یک نفر بازیاری را در یک فرسخی برازجان مقتول ساخته‌اند و از قرار معلوم قاتل آقاخان پسر میرزا علیخان ضابط سابق برازجان بوده است همچنین علی‌یار نام که از طایفه بابری برازجان و سالهاست که در کوه کیکان مشغول

راهزنی و شرارت است دو بیست رأس گوسفند اهالی بر از جانرا به غارت برده است و نیز در راه مابین شیراز و بوشهر تفنگچیان کنار تخته نهایت و بی اعتدالی را نسبت بقوافل و عابرین نموده و از خود تلگرافچی که از آنجا عبور میکرده است وجهی مطالبه کرده اند و بزور يك پتو که هفت تومان قیمت داشته از او گرفته اند و همچنین پانزده رأس قاطر مکایان دوانی که بار برنج و انار داشته و جو حمل میکرده تفنگچیان ملامنصوردر کنار تخته گرفته بسرقت برده اند حسب الامر مقرر گردید که تفصیل این فقره چیست و چرا باید تفنگچیان این طور بامردم سلوک نمایند البته قاتل بازیاری حتماً دستگیر کرده علی باز را هم هر جا است حتماً گرفتار کرده آنچه را که از مردم برده است مسترد و عاید داشته و از تفنگچیان کنار تخته هم مؤاخذه شدید نموده آنچه راهم که از قوافل و غیره گرفته اند استرداد نموده مرتکبین قتل و سرقت را هم محبوس داشته مراتب را اطلاع دهید بعرض برسد و حکم لازم در سیاست و تنبیه آنها صادر شود سلطان عبدالمجید .

در مورد سوء تفاهم علمای شیراز درباره آمدن شعاع السلطنه

جناب مستطاب اجل اکرم امجد آقای وزیر مخصوص دام اقباله حضرت اقدس اشرف ارفع والا آقای شعاع السلطنه دامت شو کته چند روز برای زیارت حضرت معصومه علیها السلام اجازه مرخصی خواسته روانه شده اند و این دو روزه مراجعت خواهند فرمود . حالاً بعضی تلگرافها از شیراز رسیده و معلوم شد آقایان علما و غیره تصور کرده از این حرکت ایشان برای مسافرت فارس بوده، اگر چه خود من تلگرافاً از روی کمال تعجب این مسئله را تکذیب کرده ام باز لزوماً بجناب عالی هم مینویسم این چه وضعی است که هر روزی این قبیل مطالب باید شنیده شود . وقتی که دولت فرمود حضرت والا بفارس نمی آیند که موقع این عناوین نیست درست تصور کنید دیگر اینطور مطالب چقدر از خاکپای مبارک [يك کلمه ناخوانا] است. البته جناب عالی هم به آقایان

علما مطلب را اظهار داشته بگوئید در تعهدات من کی تخلف دیده‌اند که حالا بحرف مردمان مفروض این مطالب را قابل اعتنا میدانند و خودشان را بی جهت بزحمت می‌اندازند بیش از این چه بگویم. سلطان عبدالمجید.

در مورد تفکیک کارهای مراجع کنندگان

بعموم حکام ولایات با تغییر عنوان و روابط تلگراف شده. بر حسب امر قدر قدر بندگان اعلی حضرت اقدس همایونی شاهنشاه ارواحنا فداه محض آسایش عموم ارباب حقوق و عدم تعطیل و تأخیر رجوعات دفتری ابلاغ میشود که بعد از این کلیه امورات مرجوعه بدفتر خانه مبارکه را از تظلمات ارباب حقوق و صورت حقوق متوفیات و استدعای برقراری در حق ورثه کلیتاً بلا استثناء آنچه راجع بکشور است مستقیماً بوزارت جلیله مالیه و آنچه راجع بکشور است مستقیماً بوزارت جلیله جنگ اظهار و جواب را از وزارت مزبوره بخواهند و ترتیبی که مقرر شده است این دو روزه تحقیقات خودشان با اظهاریکه شده است راپورت میدهند و جواب از جانب سنی الجوانب همایون روحنا فداه مقرر و ابلاغ خواهد شد همانطوریکه امر و مقرر شده است عموم مردم را از این ترتیب که برای سهولت صادر جواب و سرعت انجام حوائج آنها داده شده است مطلع و مستحضر دارند. سلطان عبدالمجید.

در مورد قتل و غارت اهالی نقش رستم و دستورات لازم برای استقرار

نظم و امنیت

جناب مستطاب اجل اکرم افخم آقای وزیر مخصوص دام اقباله از قرار راپورت تلگرافی که از کازرون بعرض خاکپای جواهر آسای مبارک اقدس ملوکانه روحنا فداه رسیده و تلگرافات دیگر که بتوسط جناب معاون التجار ملاحظه شد شب نوزدهم محرم کریم خان بویراحمدی و اسدخان باوی با جمعیت زیاد بمحل رستم که جزو ممسنی است ریخته چهل نفر از اهالی رستم را کشته و جمعی را زخم‌دار کرده و عبدالرضا خان مباشر آنجا را گرفته برده

مقدار کلی اموال آنهارا غارت کرده قلعه و برج‌هائی که محل مستحفظ بوده است تصرف کرده اند. وقوع این قضیه در خاکپای جواهر آسای مبارک محل تعجب گردید مقرر فرمودند چندی قبل هم کریمخان مرتکب این حرکات شده محل رستم را غارت کرده و چند نفر را هم بقتل رسانده بود که مقرر گردید حتماً او را دستگیر کرده بسزا برسانید. حالاً هم این راپورت و تلگرافات رسیده است چه اقدامی در این باب کرده اید البته سریعاً مأمورین مخصوص فرستاده اقدامات سریع به عمل آورده حتماً و بلاعذر کریم خان را دستگیر کرده آنچه را که از محل رستم بغارت برده است تمام و کمال گرفته رد کرده در خصوص مقتولین هم خون بست نموده دیه جراحات را گرفته رد کرده طایفه بویراحمد را از خاک رستم و محل مستحفظین خارج نموده عبدالرضا خان مباشر را که گرفته برده اند مستخلص ساخته تقویت لازم را در حفظ نظم مسمنی با مامورین فرموده مستحفظی که برای آنجا مرسوم و معمول است معین کرده در دستگیری کریم خان سعی و جهد بلیغ نموده نتیجه اقدامات را زود اطلاع دهید بعرض برسد.

سلطان عبدالمجید

در مورد حقوق و فوق العاده قزاقهای مأمور فارس

بتوسط قاسم آقای میرپنجه جناب مستطاب اجل اکرم آقای وزیر مخصوص دام اقباله. از قرار صورتی که کلنل فرمانده بریگاد قزاق داده اند مبلغ چهار هزار و چهارصد و پنجاه و یک تومان و سه هزار، از قرار تفصیل ذیل از باب حقوق و فوق العاده ایلان نیل سواره قزاق مأمور فارس مانده بوده هزار و صد هفتاد و پنج تومان دو قران فوق العاده، دو هزار و صد و سی و پنج تومان و هشت هزار کرایه هزار و صد و چهل تومان و سه هزار و فیار و تاحال برسد غدغن فرمائید بطوریکه معین شده مبلغ مزبور را تحویل قاسم آقای میرپنجه نموده هر فقره راقبض مهمور جدا گانه دریافت دارند از آن قرار [ناخوانا] سند خرج از باب اقساط فارس صادر خواهد شد. سلطان عبدالمجید.

در مورد تشویق والی فارس بانجام وظایف محوله

جناب مستطاب اجل اکرم آقای وزیر مخصوص دام اقباله‌العالی. از قرار بعضی راپورت‌ها که میرسد جنابعالی در پاره موارد آنطوریکه لازم است بمقتضای شرایط انتظام امور و حفظ حدود رفتار نمیفرومائید. این است بر حسب امر قدر قدر ملوکانه اعلیحضرت قویشوکت اقدس همایون شاهنشاهی ارواحنا فداء زحمت میدهم ایالت جلیله مستقله فارس بجناب مستطاب عالی مفوض و واگذار است و باید با کمال قدرت و تسلط رفتار فرموده این تلگراف را هم بعموم علمای اعلام و اشراف و اعیان و طبقه نظام و کسبه و تجار و عامه اهالی فارس ارائه داده از ساعت وصول این تلگراف ببعید باید بتکالیف فرمانفرمائی و ایالت رفتار کرده در جزو و کل ارواحنا فداء که ولینعمت کل و مالک الرقاب همه هستند بجنابعالی افزوده شده است که هر کس از حدود خود بخواد سر موئی خارج شود اعم از طبقات نظامی و غیره در کمال سختی مؤاخذه و تنبیه کرده بلکه اخراج و تبعید بفرمائید و موجبات نظم مملکت و آسایش عامه اهالی و رعیت را بطوریکه مستلزم حصول مقاصد و منظور است خاطر مهر مظاهر اقدس همایون شاهنشاهی ارواحنا فداء و تحصیل دعای ذات کامل الصفات مبارک گشت باید تدارک نمائید. یک قبضه شمشیر جواهر بافتخار جناب مستطاب اجل عالی مرحمت شد که برای مزید افتخار و امیدواری جنابعالی خیلی زود فرستاده میشود و البته آن طوریکه شایسته مقام و کاردانی و ولی نعمت شناسی و نمک پرستی خودتان است از این تاریخ ببعید باید معمول داشته و تکالیف خودتان را در موجبات نظم و امنیت و وصول مالیات دیوان اعلی مجری و معمول داشته و راپورت مطالب را کتباً و تلگرافاً اطلاع بدهید. سلطان عبدالمجید.

ر. ق. س. باغاله مدرسه لینه لیه
در مورد اداره امور ایالت فارس

جناب مستطاب اجل اکرم وزیر مخصوص دام اقباله‌العالی. تلگرافهای حضوری جنابعالی را بجنابان مستطابان اجل اکرم آقای اقبال الدوله و سپه‌دار دام-

اقبالهم دیدم اینک منتخبی از بابت پیشرفت کار خودتان و تقویت دولت اشاره و اشعار کرده بودید این اظهارات را جزو لزوم مایتملزم میدانم زیرا شما از جانب دولت و نماینده دولت هستید خوب وبد و نظم و بی نظمی آنجا راجع بدولت است. در حفظ مقامات نظم و پیشرفت مقاصد و منظورات مقدسه همه قسم تقویت و همراهی خواهد شد که جنابعالی بامنتهای قدرت و استقلال از عهده انجام و اجرای تکالیف چاکری و ولی نعمت پرستی خودتان برآئید و موجبات نظم ولایت و آسایش عامه اهالی و امنیت مملکت را تدارک نمائید. قشون مأمور و متوقف فارس تمام در تحت حکم جنابعالی و امر نهی دولت خواهد بود و هر کس بخواهد از حد خود قدمی خارج بگذارد در کمال سختی باید مژمؤاخذه بفرمائید ملبوس هم موافق معمول سند ماضه بخرج آمده است و تفاوتی بهیچوجه نکرده است که محتاج بمذاکره باشد و البته تدارک بکنید حقوق قشون و خرج آمده کتابچه دستورالعمل است، گذشته از مقامات ایالت از طرف قرین اشرف اقدس همایون شاهنشاهی ارواحنافداه بیک مأموریت موقتی جنابعالی میرفتید و مخارجی که بخرج دستورالعمل آمده است هر تصرفات میکردید ابداً محتاج باظهار نبود چه رسد بحالا که همه در تحت اختیار خودتان است. چون تلگراف جنابعالی در مبارک آسناد رسید و یکی از مطالب جناب مستطاب اجل عالی بعرض خاکپای مبارک اقدس اعلی ارواحنافداه بود جواب آنرا بالضروره بعدزحمت خواهم داد. سلطان عبدالمجید

دولت کابینه مدرسه لیسه لیه

دستورات لازم برای جلوگیری از اشرار

جناب مستطاب اجل اکرم آقای وزیر مخصوص دام اقباله. از قرار اهورتی که بعرض خاکپای مبارک رسیده این اوقات سارقین و اشرار فارس بازبنای شرارت و تاخت و تاز بحدود یزد گذاشته متعرض عابریین و قوافل میشوند و از جمله دو قافله را در حدود یزد زده و غارت کرده اند. تفنگچیهای مستحفظین

خاك يزد آنهارا تعاقب کرده اموال مسروقه را گرفته رد و یکنفر از تفنگچی ها را هم سارقین بضر بگلوله مقتول کرده اند حسب الامر اقدس اعلى زحمت میدهم در این باب باید جداً اقدام در جلو گیری سارقین و اشرار خیلی زود اهتمام کنید که دیگر برای آنها مجال این قبیل حرکت نباشد و نظایر این اتفاقات واقع شود و لازم است خیلی زود اقدام کنید که اعاده نظم آن حدود بروجه کامل فراهم آید . سلطان عبدالمجید .

دستورات مظفر الدین شاه و عین الدوله برای جلو گیری از اغتشاش

در نواحی فارس

جناب مستطاب اجلا کرم افخم وزیر مخصوص دام اقباله . در ضمن راپورت تلگرافی بعرض خاکپای جواهر آسای مبارک اقدس ملوکانه روحانفاده رسید بواسطه عداوتی که ما بین اهالی برازجان و شبان کاره تولید شده است ، همه روزه طرفین در مقام قتل و غارت یکدیگر برآمده اسباب نزاع و آتش زدن دهات را فراهم مینمایند از جمله میرزا محمد غضنفر السلطنه یکی از دهات ابواب جمععی اسماعیل خان شبان کاره را غارت نموده و دوسه قریه دیگر از دهات ریزاده و شبان کاره را آتش زده است و همچنین اسماعیل خان تفنگچی فرستاده یکی از دهات ریزاد را چاپیده یکنفر از پسرهای محمد خان منسوب غضنفر السلطنه را دستگیر کرده مستعد نزاع و قتل و غارت هستند و برادر محمد خان وهشت نفر از اهالی شبان کاره و یکنفر از اهالی نظر آباد در میانه مقتول شده اند و فعلا راه و اطراف برازجان و شبان کاره در نهایت بی نظمی و اغتشاش است بطوریکه غلام تلگراف زیر خط تلگراف شبان کاره برای اصلاح هم نمیتواند برود . خود جناب مستطاب عالی هم شرحی در این باب اظهار کرده بودید . دستخط انجم لفظ

مبارک اینطور شرف صدور یافت. جناب اشرف اتابک اعظم بوزیر مخصوص تلگراف نمائید چرا باید غضنفر السلطنه مرتکب این حرکات بشود اگر مابین خودشان اختلافی باشد نباید بدهات تعرض نمایند البته مؤاخذه سخت و جلوگیری از این فقرات نموده نگذارید بدهات اطراف خرابی و خسارت وارد نمایند و از مرتکبین شرارت تنبیه سخت نموده، قرار صحیحی در اصلاح مابین داده نگذارید رشته فساد و نزاع امتداد پیدا نماید و نتیجه تحقیقات و اقدامات را زود اطلاع دهید بعرض برسد. سلطان عبدالمجید.

در مورد انتخاب وزیر داخله

خط فارس. بعموم حکام ولایات به تغییر عناوین تلگراف شود. چون بر حسب اراده علیه همایون شاهنشاهی روحانفاده برای وزارت جلیله داخله انتخاب یک نفر از رجال محترم دولت لازم بود، نظر بکمال اعتماد ذات اقدس ملوکانه بمراتب امانت و دولتخواهی جناب مستطاب اجل اکرم حاج مجد الملک دام اقباله مطابق شرح دستخط انجم نقطه مبارک بشغل جلیل وزارت داخله مستقلاً بعهده کفایت ایشان واگذار شده حسب الامر اقدس اعلی باید عموماً جناب معزی الیه را باین سمت شناخته در مطالب مراجعه بداخله بایشان رجوع نمایند. سلطان عبدالمجید.

دستورات لازم برای برگرداندن اموال مردم

جناب مستطاب اجل اکرم افخم آقای وزیر مخصوص دام اقباله. تلگراف جناب مستطاب عالی در باب دو فقره اموال مسروقه یزدیها که سارقین آنها را از چهار راهی و آدمهای ابوالحسن خان بواناتی بوده اند قرار داده اید در مقابل سه هزار و ششصد تومان سرقتی که شده است یک هزار و دو بیست تومان گرفته بو کیل صاحب

مال بدهید و بطور صلح این کار را بگذرانید. در خصوص سرقت منتسب به آدمهای ابوالحسن خان هم مشغول تحقیقات بوده‌اند رسید و از مراتب مطلع شدم این چه رعایتی است که درین روی فرموده بصلح و اصلاح میخواهید مال کلی را در جزئی ختم نمائید. همین ملاحظات است که مردم را بصدا میاورد مطابق عریضه تلگرافی که از صاحبان مال بعرض رسیده است ابداً باین قرارداد راضی نیستند البته بدین ملاحظه مال آنها را تمام کمال گرفته رد کرده قبض رسید بگیری و زیاده بر این معطل نگذارید. يك فقره هم که دزد سرجهانی بوده و سابقاً بجناب عالی تلگراف کرده بودم چرا معطل گذاشته‌اید باید حتماً بفرستید از مالک سرجهان بلاعذر گرفته تمام و کمال بعارضین رسانده قبض رسید گرفته نتیجه اقدامات را اطلاع دهید. سلطان عبدالمجید.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

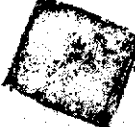
در خدمت

از کتابخانه ملی و اسناد ملی ایران

از تهران

مقدمه	عدد کلمات	تاریخ اصل مطلب	اطلاعات
		روز	
		ساعت	
		دقیقه	

کتابم ولایت بصره خوان در روابط کثرت و بقضای ترجمات نامه که پیش از باب بیجا نبی کان حضرت قمر بنی هاشم و خاندان
 در نظام و تربیت این دولت قشون بنزد است در این مع کوراد و علیه مولا که به عقیده حکامات نظامی علامه فرموده که بنی هاشم در اوقات
 جلوه جلال و کمال که در وقت انقلاب از افواج دولت و در خانه و در زمانه ذمیره و مخزن و صیقل آینه دولت و در اوقات لشکر صیقل به کمال حضرت زین العابدین
 احد از ائم اجم بر اکم و اولاد بنی هاشم عظیم قایم باین خطه بهر کسب و در جنگ مرت و اولاد و در خدمت این است که در وقت بزرگ این مع اولاد این
 تاریخ اسرار نظامی کلمه و با پیشتر جمع بنی حضرت علی بن ابي طالب راجع به قشون حضرت سید الشهدا حضرت سید مرتضی و اطراف این است که مولا که
 را بر مردم شفقت نظام تبلیغ و اعلام نامه سلطان محمد مجید

آیة الله العظمى الخميني

ان آية الله

مَنَرَةٌ	۳۲۶	تاریخ اصل مطلب	اطلاعات
۱۴	روز	ساعت	دقیقه

حاشیة امر ارم در خصوص نام آن در آنکه عرض حال جوابی بیس درگاه حضرت امیر رسیده بحمد
 آن بزرگوار ما سرزبان گدیزه و با کمال کمال بکار در راه ملک حضرت است شرف ارفع هم چشم و الله منظر
 آن شایع لفظه است که و الله از این است متصرف که در آن حضرت سلطه نهاده و این آفت عظیم لفظه نمود
 است بکار که خالصه و بهر دست ملک طین حضرت اقدس شرف و الله السیطة است این خوسری و سرزبان
 در این وضع که اینج خوب بخواند است به هر کس مستوفی هم بنام او الله در آن است هرگاه بحمد آن سبب
 و نشان سرکشی و طمع من او در خصوص آن کمال رفو و افسوس و سر زبانی او است سرزبان رسیده که عیون
 بر صورت حکمها سلطه واقع خواهد شد و در حضرت امین السلام است در این لفظه است مستقیم کاروان کائنات دردم
 در او و هر طور که از سر او اندر کار می گذرد و هر قدر مخالف را مردود کند و از حضرت سلطه الهی بر او

فقط تکرار الحاشیة / بتاريخ / شهردار / کرم

کتابخانه

کتابخانه ملی و قلمرو ایران به شماره

از تاریخ

اطلاعات	تاریخ اصل کتاب	عدد کتب	نمونه
	روزها	ساعات	دقیقه
			شماره

صراحتاً معلوم می‌گردد که وصول کرده و در دسترس است که ضمناً در این باره هم به شما اطلاع می‌دهم
 در این باره که در کتاب صرف نظر خواهد کرد و همان حال در دسترس است و در صورتی که خط خواهد بود این کتاب را
 با هر موضوعی که در دسترس است و در صورتی که در دسترس است و در صورتی که در دسترس است
 در صورتی که در دسترس است و در صورتی که در دسترس است و در صورتی که در دسترس است
 در صورتی که در دسترس است و در صورتی که در دسترس است و در صورتی که در دسترس است

از طهران

الانقلابی و عالیترین

شماره ۳۳

۱۳۰۲

اطلاعات	تاریخ ارسال مطلب	عدد کلمات	نمبره
	دو سطر		عدد حروف
	دقیقه		

آنها در این خصوص در کارهای خود دست اندازند و در کارهای خود دست اندازند و در کارهای خود دست اندازند
 به این جهت که در این خصوص در کارهای خود دست اندازند و در کارهای خود دست اندازند

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی

کتابخانه ملی و اسناد ملی ایران به شماره ۵۸

اطلاعات	تاریخ ارسال مطلب	عدد کتب	نمونه
	دو نفر ساعت دو هفتاد		شماره ۶۸

در این مورد در کتاب لغوی که در این طرف کتابت شده است کارهای بسیار در زمینه تعلیم و تربیت و فرهنگ و ادب و تاریخ و جغرافیا و سایر امور در این زمینه در دسترس خواهد بود و در این زمینه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 کتابخانه ملی و اسناد ملی ایران

توسط اساطیر ملیکرافخانه شماره ۱۱ شهر ۱۳۲۴ کشف شد

کتابخانه

شماره

انجمن ملی مصلحت طلبان

از تهران

مترجم	عناصرت	تاریخ اصلاحت	اطلاعات
۹۱		روز و ساعت	
		دقیقه	

بنام خداوند متعال و در محضر امام قاسم علی صاحب الزمان کاتب گردان مبارک و در میان همه و همه در روز دوازدهم منتهی به
 ششصد و سی و نهمین سال آیتها را در حق هر چه در حق است و باقی است از کتاب او در حق است و در حق است و در حق است
 که است و در حق است که است و در حق است که است و در حق است که است و در حق است که است و در حق است که است
 حاضرین در روز دوازدهم سال آیتها را در حق هر چه در حق است و باقی است از کتاب او در حق است و در حق است
 مجاز است که این مال را در روز دوازدهم سال آیتها را در حق هر چه در حق است و باقی است از کتاب او در حق است
 نفی نماند که باقی است از کتاب او در حق هر چه در حق است و باقی است از کتاب او در حق است و در حق است
 ام تو که باقی است از کتاب او در حق هر چه در حق است و باقی است از کتاب او در حق است و در حق است

فراخوان

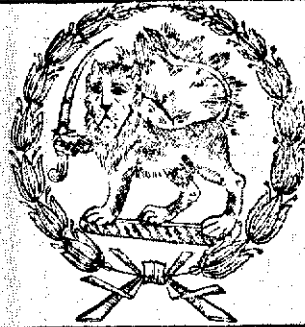
از این کتاب که در وقت اعلان آن به سر آمد

مقدمه	عده کلمات	تاریخ اصلا منظره	اطلاعات
۱۰		روم ساعت دقیقه	

مقدمه حکام و نمایندگان مشیر عثمان در روابط طرفین
 محصل آنست که مردم از حقوق و عدم نظرها و آثار حقوق
 از حقوق و صورت حقوق تفریفات و غیره که در وقت
 و آنچه راجع به حقوق است که در وقت ظهور و ظهور
 کشفیات خوشان با آنها که در وقت ظهور و ظهور
 حوائث با طوری که مردم از این کتاب که در وقت
 صلح و کفر و ظاهر سلطان است

فهرست

آیة الله العظمى آقا محمد تقی مصباحی

آن

مؤلف	مؤلف	مؤلف	مؤلف
۳۲	روزها	مات	دقیقه

کتاب مذکور در این فهرست در این کتابخانه موجود است و در صورت لزوم در دسترس خواهد بود. این کتاب در سال ۱۳۰۴ خورشیدی در تهران چاپ شده است. این کتاب در فهرست کتابخانه ملی ایران نیز درج شده است.

کتابخانه ملی ایران
تهران

تألیف: آقا محمد تقی مصباحی
تألیف: آقا محمد تقی مصباحی
تألیف: آقا محمد تقی مصباحی
تألیف: آقا محمد تقی مصباحی

کتابخانه مجلس شورای ملی

آذربایجان

مؤلف	مؤلف	مؤلف	مؤلف
موضوع	موضوع	موضوع	موضوع
تاریخ	تاریخ	تاریخ	تاریخ
محل	محل	محل	محل

فصل اول در خصوص اقسام ارضیات
 در این فصل از اقسام ارضیات که در این کشور موجود است بحث خواهد شد و در این باب
 لازم است که ابتدا به تعریف ارضیات بپردازیم و در این باب باید گفت که ارضیات عبارتند از
 آن قسمتی از زمین که در آنجا گیاهان و حیوانات و انسانها زندگی میکنند و این قسمتی از زمین
 که در آنجا هیچکدام از اینها وجود ندارد را ارضیات غیر حاصلخیز میگویند. ارضیات حاصلخیز
 را میتوان به دو قسم تقسیم کرد: ارضیات حاصلخیز طبیعی و ارضیات حاصلخیز مصنوعی. ارضیات
 حاصلخیز طبیعی عبارتند از آن قسمتی از زمین که به واسطه عوامل طبیعی مانند آب و هوا و خاک
 حاصلخیز شده است و ارضیات حاصلخیز مصنوعی عبارتند از آن قسمتی از زمین که به واسطه
 عوامل مصنوعی مانند کاشت و زراعت حاصلخیز شده است. ارضیات حاصلخیز طبیعی را میتوان
 به دو قسم تقسیم کرد: ارضیات حاصلخیز طبیعی طبیعی و ارضیات حاصلخیز طبیعی
 اصلاح شده. ارضیات حاصلخیز طبیعی طبیعی عبارتند از آن قسمتی از زمین که به واسطه
 عوامل طبیعی حاصلخیز شده است و ارضیات حاصلخیز طبیعی اصلاح شده عبارتند از آن
 قسمتی از زمین که به واسطه عوامل طبیعی حاصلخیز شده است و بعد از آنکه به واسطه
 عوامل مصنوعی اصلاح شده است. ارضیات حاصلخیز مصنوعی را میتوان به دو قسم تقسیم کرد:
 ارضیات حاصلخیز مصنوعی طبیعی و ارضیات حاصلخیز مصنوعی اصلاح شده. ارضیات
 حاصلخیز مصنوعی طبیعی عبارتند از آن قسمتی از زمین که به واسطه عوامل مصنوعی
 حاصلخیز شده است و ارضیات حاصلخیز مصنوعی اصلاح شده عبارتند از آن قسمتی از زمین
 که به واسطه عوامل مصنوعی حاصلخیز شده است و بعد از آنکه به واسطه عوامل طبیعی
 اصلاح شده است.

کتابخانه ملی و اطلاعیه‌ها

از طهران

اطلاعات

تاریخ اصتناطک

عد کلک

نمبره

دو ساعه

دو ساعه

نقد هنری

است چون کتوف جنایا دربارک آید رسید وی از مطالب غایت میری غایتی معروض گنجی مبارک استمدن اعلی در واقعیه
بود جواب آن را با ضرورتا بعدت اولم در اطلاعان محمد سید

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مرکز چاپ و انتشارات

کتابخانه

۱۳۲۴

شهر

شماره ۱۵

کتابخانه ملی

۱۳۳۴

ایالات فکری و تعلیمی

از طرف

اطلاعات

تاریخ ارسال

عدد کتایب

نمبره

دو روز

ساعت

دقیقه

۳ و ۶

حاجت اصغر اومم در خصوص نام قلم در ادارات که در صورتی که یک رسیده به وقت تعیین و شماره
 در ادارات جهت آنکه در مورد آنکه در صورتی که در صورتی که در صورتی که در صورتی که
 بصورتی که در ادارات آنکه در صورتی که در صورتی که در صورتی که در صورتی که
 پس از این که در ادارات آنکه در صورتی که در صورتی که در صورتی که در صورتی که
 سوال این است که در ادارات آنکه در صورتی که در صورتی که در صورتی که در صورتی که
 حکم فراموشی که در ادارات آنکه در صورتی که در صورتی که در صورتی که در صورتی که

گفته شد

۱۳۳۴

شهر صفر

شماره ۶

بureau فکری و تعلیمی

فراگیری

ایام تکراری و علیین

از طهران

اطلاعات	نام اصل مطلب	عدد کلمات	نمبره
	دو روز	۱۰۰	۹۹

خطواتی بر مجرم ولایات به تفسیر عادی و تکلیف شود چون بر حسب اراده و عینه جاریست و عیبی در خاسته برای دولت و عدالت
 اشخاص مختلفه حال محترم دولت لازم بود نظر کمال اهتمام دولت اخص در کارها به ترتیب است و در توجیه و تفسیر این کتاب
 در امثال و معانی شرح و تفسیر این کتاب به تفسیر عدالت و عدالت و عدالت این کتاب در شرح و تفسیر این کتاب باید
 تفسیر این کتاب را با این است شایسته در مطالب اجتهاد بر افه با این رجوع نماید سلطان محمد

